

THE NATURE AND SPECIFIC FEATURES OF APPLICATION OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN TEACHING THE SUBJECT "SEWING STRUCTURE"

Saydullayeva Muhayyo Husan qizi.

Lecturer, Faculty of Physics, Karshi State University

ANNOTATION

This article analyzes the essence and peculiarities of the use of multimedia technologies in the teaching of "Sewing Design" and gives its basics and advantages.

Keywords: Multimedia, intellectual, construction, visual, gradation, animation, graphics, model.

INTRODUCTION

Taraqqiyotning har bir bosqichida insonlar zamonaviy moda yo'nalishida kiyinishga, o'zlariga mos kiyim turlarini tanlashga va xarid qilishga intilganlar, chunki kiyim ular uchun nafaqat himoya, balki axborot – estetik va bezak vazifasini o'taydigan muhim vosita sanaladi. Insonlarning zamonaviy kiyimga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish tikuvchilik tarmog'i zimmasiga yuklatilgan.

Tikuvchilik mahsulotlarining hajmini ko'paytirish va sifatini yaxshilash, zamonaviy modaga mos, sifatli, bejirim va barcha iste'molchi va ishlab chiqarish talablariga javob beradigan, jahon bozorida raqobatlasha oladigan tikuvchilik mahsulotlarini ishlab chiqarish hamda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash hisobiga ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, korxonalarni malakali mutaxassislar va kichik mutaxassislar bilan ta'minlash bu tarmoq oldidagi muhim vazifalardan hisoblanadi.

Ta'lim muassasalarida yengil sanoat soha tarmoqlari uchun mutahassislar tayyorlash va ularda tikuvchilik mahsulotlarini tayyorlash jarayonlari, usullari haqidagi nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishda "Tikuv buyumlarini konstruksiyalash" fani alohida ahamiyat kasb etadi.

"Tikuv buyumlarini konstruksiyalash" fanining maqsadi – yengil sanoat korxonalarida, jumladan, tikuvchilik korxonalarida ishlab chiqarishga mo'ljallangan buyum modellarini loyihalash, namuna tayyorlash va kamchiliklarini bartaraf etish texnologik jarayonlar: tayyor buyum namunalariga binoan original andozalarini ishlab chiqish, ko'paytirish, ishchi hujjatlarni tayyorlash bosqichlarida qo'llaniladigan barcha operatsiyalarni xususiyatlarini o'rganish, ommaviy ishlab chiqarishda kiyimlarni loyihalash jarayonini nazariy asoslari bo'yicha bilim va ko'nikmalar egallashdan iborat. Fanning vazifasi -kiyim loyihalash jarayonidagi ijodiy texnologik faoliyat uslubiy asoslarini ko'rib chiqishni ko'zda tutadi.

"Tikuv buyumlarini konstruksiyalash" fanini o'zlashtirish natijasida bakalavr quyidagi bilimlarni o'zlashtiradi:

- turli konstruksiyalash usullari yordamida ishlash tamoyillarini;
- turli tikuv buyumlar uchun asos konstruksiyalar qurish va ularga ishlov berish ;
- turli tikuv buyumlarini loyihalashda asos konstruksiyalardan samarali foydalanish usullarini,

- kiyim haqida umumiy ma'lumotlarni, kiyim razmer va bo'ylari, kiyimga qo'yiladigan talablarni ;
- andozalar gradatsiyasi usullari,
- texnik hujjatlar bilan ishlash, turli modellar texnik eskizi, texnologik ishlov berilish yig'ma chizmalari sxemasini chizish,
- andozalarni kodlash, andozalar ro'yhati, o'lchamlar ro'yhati jadvalini shakllantirish.

Shuningdek, talaba turli xil tikuv buyumlarini tikib tayyorlash va ishlov berish usullarini tahlil qilish, turli gazlamalardan tikilgan buyumlarga shakl berish va ularni saqlash malaka va ko'nikmasiga ega bo'ladi.

Keyingi yillarda oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish, xususan, multimedia texnologiyalaridan foydalanish ta'lim tizimi mazmunini boyitish, tashkil etish shakllari hamda sifatini oshirish borasida katta ijobiy ishlar amalga oshirilmoqda.

Ta'lim muassasalarida dars jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalari joriy etilishi ta'lim samarasini oshirishning asosiy omili bo'lib xizmat qilmoqda. Ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalar, jumladan, zamonaviy, ilg'or axborot-kommunikatsiya texnologiyalari tatbiq etib borilmoqda. Ta'lim jarayonida talaba-yoshlarga texnik vositalar va multimedia texnologiyalari asosida ta'lim berish, berilayotgan bilimni tez va oson o'zlashtirilishi, ularning tushunarli va xotirada yaxshi saqlanishiga yordam berayotganligi amalda o'z isbotini topmoqda. Bundan tashqari, ta'lim tizimida videokonferensiyalar tashkil qilinishi imkoniyatining yaratib berilganligi ta'lim jarayonining yutuqlaridan biridir. Ushbu imkoniyat talabalarning fikr almashishi, erkin va ijodiy tafakkurini rivojlantirish va o'z fikrini to'g'ri va aniq yetkazib berish qobiliyatiga ega bo'lishida muhim omil bo'ladi, desak mubolag'a bo'lmaydi. Ma'lumki, multimedia texnologiyalari ta'lim jarayonini boyitadi, o'quv materialini ta'limiy axborotlarni idrok etishni yanada samaralilashtirish imkonini beradi.

Multimedia — bu turli shakldagi axborotlarni qayta ishlovchi vositalar majmuasini anglatadi. Multimedia texnologiyalari — bu turli shakldagi axborotlarni qayta ishlovchi vositalar majmuasidir. Multimedia texnologiyalariga avvalo, tovushlar, video-elementlarni qayta ishlovchi vositalar kiradi. Bundan tashqari, multiplikatsiya (animatsiya) va yuqori sifatli grafika ham multimedia texnologiyalari qatoriga kiradi.

Shuningdek, bugungi kunda multimedia texnologiyalari — ta'lim jarayonini axborotlashtirishning istiqbolli yo'nalishlaridan biridir. Ta'lim jarayoniga multimedia texnologiyalarini joriy etish talabalar va o'quvchilarni intellektual rivojlantirish hamda jamiyatimizni ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiy ettirishning muhim shartidir. Shu sababli ham bugungi kun o'qituvchisi tinimsiz o'z ustida ishlashi, keng ijodiy tafakkurga ega, ilg'or pedagogik va multimedia texnologiyalarini samarali qo'llay oladigan shaxs sifatida o'z kasbiy-mutaxassisligi uchun zarur fazilatlar egasi bo'lishi davr talabidir.

Multimedia vositalari har xil ta'lim yo'nalishlari uyg'unligida qo'llanilishi va ta'lim olish hamda bilimlarni qabul qilishning turli ruhiy va yoshga doir xususiyatlariga ega bo'lgan shaxslar tomonidan foydalanilishi mumkin: ayrim ta'lim oluvchilar bevosita o'qish orqali, ba'zilar esa eshitib idrok etish, boshqalari esa (videofilmlarni) ko'rish orqali ta'lim olishni va bilimlarni o'zlashtirishni xush ko'radilar.

Interfaol multimedia texnologiyalari akademik ehtiyojga ega bo'lgan ta'lim oluvchiga noan'anaviy qulaylik tug'diradi. Xususan, eshitish sezgisida defekti bor ta'lim oluvchilarda fonologik malakalar va o'qish malakalari o'sishiga, shuningdek, ularning axborotlarni vizual o'zlashtirishlarini ta'minlaydi. Nutqi va jismoniy imkoniyati cheklanganlarda esa vositalardan ularning individual ehtiyojlaridan kelib chiqib foydalanishga imkon beradi.

Multimedia vositalari ta'lim berishning samarali va istiqbolli quroli (instrumentlari) bo'lib, u o'qituvchiga an'anaviy ma'lumotlar manbaidan ko'ra keng ko'lamdagi ma'lumotlar massivini taqdim etish; ko'rgazmali va uyg'unlashgan holda nafaqat matn, grafiklar, sxemalar, balki ovoz, animasiyalar, video va boshqalardan foydalanish; axborot turlarini ta'lim oluvchilarning qabul qilish (idrok etish) darajasi va mantiqiy o'rganishiga mos ravishda ketma-ketlikda tanlab olish imkoniyatini yaratadi.

“Tikuv buyumlarini konstruksiyalash” fani mutahasis fanlari ichida eng murakkablaridan biri hisoblanib, dars jarayonining asosini turli buyum modellarini loyihalash jarayonidagi muntazam chizmalar chizish, loyihalanayotgan buyum maketlarini tikish, maketlardagi nuqson, kamchiliklarni aniqlab chizmada bartaraf etish va shu asnosida mukammal buyum andozasini ishlab chiqishdan iborat bo'lgan murakkab jarayonlarni o'z ichiga oladi. Fanning nisbatan murakkabligi va talabalarning o'zlashtirish jarayoni amaliyot bilan uzviy bog'liqligi sabab maruza va loyihalar uchun mo'ljallangan dars jarayonlarida o'quvchilarning mavzuni tez o'zlashtirishi va amaliyotga tadbqiq etishi borasida muammolar yuzaga keladi.

Aksariyat hollarda talabalar maruza yoki loyihalar mashg'ulotlarida o'qituvchi tomonidan bir marta ko'rsatib berilgan topshiriqlarni hotirasida to'liq saqlab qolishi borasida qiyinchiliklarga duch keladi. Shu sababdan dars jarayonida multimedia texnologiyalarini qo'llash yani berilgan loyihalar va maruza mashg'ulotlarining amaliy ishlarini bajarish jarayonlari aks etgan qizqa vedioroliklar tayyorlash, mavjud vedio yoki fotolavhalardan foydalanish, qolaversa talabalarga dars jarayonini suratga olishga imkoniyat yaratib berish va boshqa omillar dars sifatini oshirishda yuqori natijalarga erishishga ko'mak beradi.

“Tikuv buyumlarini konstruksiyalash” fanini o'qitishda multimedia vositalari asosida o'quvchilarni o'qitish quyidagi afzalliklarga ega:

- a) berilayotgan materiallarni chuqurroq va mukammalroq o'zlashtirish imkoniyati beradi;
- b) mutaxassislik bo'yicha yangi bilimlar bilan yaqindan tanishish imkoniyati yanada ortadi;
- v) ta'lim olish vaqtining qisqarishi natijasida, vaqtni tejash imkoniyati mavjud;
- g) olingan bilimlar kishi xotirasida uzoq saqlanib, amaliyotda qo'llash imkoniyati kengayishiga erishiladi;

Xulosa qilib aytganda, “Tikuv buyumlarini konstruksiyalash” fanini o'qitishda multimedia texnologiyalari jumladan animatsiyalar va vedio darslardan foydalanish o'ziga xos ahamiyatga ega bo'lib, bu dars jarayonini takomillashtirish va samaradorligi ta'minlash orqali yuqori kasbiy bilim, amaliy malaka va ko'nikmalarga ega bo'lgan, raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Avliyoqulov N.X. Kasbiy fanlarni modulli o'qitish texnologiyasi. Toshkent: «Yangi asr avlodi». 2004. – 106 b.
2. Jabborova M.Sh. “Tikuvchilik texnologiyasi” , “O'qituvchi” , 1994
3. Rasulova M.K. Isroilova V.G. Asadullayeva M.A. Kiyim ishlab chiqarish texnologiyasi. O'quv qo'llanma.T.: TTYESI, 2014. -366 b
4. Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2016 yilda tasdiqlangan 5111100 – Kasb ta'limi (5320900- Yengil sanoat buyumlari konstruksiyasini ishlash va texnologiyasi (tikuv buyumlari) yo'nalishi namunaviy o'quv rejas
5. Штауб-Вахсмут Б. Пэчворки квилт. Лоскутное шитье. «Профиздат», 2007
6. Хасанбаева К. К., М.Ш. Шомансурова "Композитсия асослари" Т. 2009